

Lolo Krusius-Ahrenberg 1909–2003

■ Helene Charlotte Johanna Lolo Krusius-Ahrenberg syntyi 21.6.1909 Marburg an der Lahnissa Saksassa silmälääkäri Franz Florian Krusiuksen ja Constance Emilie von Bomhardin perheeseen. Hän kuoli 13.7.2003 merkittävän elämäntyön tehneenä 94-vuotiaana. Hän kävi koulunsa Vaasassa ja tuli ylioppilaaksi 1926 Vaasan ruotsinkielisestä yhteiskoulusta. Hän oli silloin vasta 16-vuotias. Hänen kiinnostuksena kohteita ja vahvoja alueita historian lisäksi olivat matematiikka ja musiikki

Uranuurtajan tie on ollut aina kovin mäkistä ja mutkasta. Meistä hänen uransa näyttää menestyksekkäältä ja helpolta. Näin ei kuitenkaan ollut, vaikka millään feminismin barrikadeilla häntä ei kuitenkaan näkynyt. Kun hänet aiottiin syrjäyttää eduskunnan historiaprojektista, poliittisesti toisen laidan kulkija Tyyne Leivo-Larsson puutui asiaan. Naisverkostot toimivat siis jo silloin. Toiminta Akateemisten naisten liitossa ja sen varapuheenjohtajana 1948–56 oli tarpeellinen henkireikä miehisestä tiedemaailmasta.

Lolo Krusius-Ahrenberg opiskeli Helsingin yliopistossa Suomen ja Skandinavian historiaa. Opiskeluvuosiin kuului myös hyvin nykyeurooppalaiseen tapaan kahden vuoden vaihto-opiskelu Frankfurt am Mainissa. Opiskelu Gunnar Suolahden oppilaana sujui mu-

kavasti ja hän valmistui maisteriksi 1932 ja väitteli jo siitä kahden vuoden päästä. Hänen väitöskirjansa *Der Durchbruch des Liberalismus und Nationalismus im politischen Leben Finnlands 1856–63* käsitteli kansallisuusaatteen ja liberalismin tuloa Suomeen 1800-luvulla. Tutkijana hän tukeutui laajaan alkuperäiseen arkistomateriaaliin ja toi uusia lähde-ryhmiä tarkastelun kohteeksi. Hänen tutkimusotteessaan näkyy ulkopuolisen tarkkailijan asenne, kasvu- ja opiskeluvuodet Saksassa ja monet pitkät ulkomaanmatkat, jotka tulivat mahdollisiksi perheyriksen menestyksen myötä 1950-luvulla. Monikulttuurinen tausta ja liikkuminen luontevasti saksalaisessa, suomenruotsalaisessa ja suomalaisessa kulttuuri-piirissä toivat mukanaan myös eristyneisyyttä, joka antoi hyvän tarkkailuaseman.

Väittelyn jälkeen Lolo Krusius-Ahrenberg jatkoi 1800-luvun valtiosäännön ja valtiopäivien historian tutkimista. Krusius-Ahrenberg pistäytyi myös henkilöhistorian puolella ja julkaisi teoksen *Tyrannmördaren C. F. Ebrensvärd. Samhällsyn och politiskt testamente* vuonna 1947. Eläkevuosiensa hän sai valmiiksi laajan osuutensa Eduskuntahistoriaan. Siitä tuli arvostettu klassikko jo ilmestyessään. Autonomian ajan valtiollisten olojen tutkijana Lolo Krusius-Ahrenberg oli edelläkävijä, jonka tutkimuspolkuja seurasivat myöhemmin Keijo Korhonen ja Osmo Jussila. Huomio kiinnittyy myös siihen, että hän julkaisi useita artikkeleita valtion ja työmarkkinajärjestöjen suhteista.

Perheellä oli Lolo Krusius-Ahrenbergin tutkimustyölle monenlaisia vaikutuksia. Perhe antoi sekä kannusta että veikia ja energiaa tutkimustyölle. Hän avioitui jo 20-vuotiaana filosofian maisteri Jarl Ahrenbergin kanssa. Puoliso oli myös opiskellut historiaa ja harrasti sitä läpi elämänsä. Hän kannusti ja tuki vaimoiaan tämän tutkimustyössä. Perheeseen syntyi poika vuosi Lolon väittelyn jälkeen. Jarl Ahrenberg johti perheen agentuuri-liikettä G. A. Ahrenbergia ja aviovaimo auttoi siellä. Hän oli yrityksen palveluksessa neljätoista vuotta vuodesta 1931 lähtien, viimeiset kahdeksan vuotta kirjanpitäjänä. Agentuuriliike ei ollut erityinen kulta-kaivos sotaa käyvässä Euroopassa ja Lolo Krusius-Ahrenberg hakeutui ansaitsemaan elantoa sen ulkopuolelta, ensin opettamalla saksan kieltä Svenska Handelshögskolanissa 1942–45 kirjanpitotyön ohella.

Vuonna 1945 alkoi sitten Lolo Krusius-Ahrenbergin itsellinen ura perheen ja perheyriksen ulkopuolella. Hän opetti viisitoista vuotta valtio-oppia Svenska Medborgarskolanissa, josta tuli myöhemmin Svenska social- och kommunalhögskolan. Hänet toimi dosenttina Svenska Handelshögskolanissa vuodesta 1946 ja samana vuonna hän alkoi hoitaa historian ja valtio-opin professuuria, johon virkaan hänet nimitettiin vuonna 1948. Siitä virasta hän jäi eläkkeelle vuonna 1973. Hän oli Suomen toinen naispuolinen historia-alan professori. Ensimmäinen oli Alma Söderhjelm vuonna 1927 ja kolmas Aira Kemiläinen 1971 (apulaisprofessori 1965). Kiin-

nostus varhaisia historiantutkijajansia kohtaan on viime aikoina herännyt. Filosofian tohtori Marja Engman tutkii parhaillaan Lolo Krusius-Ahrenbergia ja hänen tuotantoaan.

Kontakti omaan Alma materiinkin, Helsingin yliopistoon säilyi. Lolo Krusius-Ahrenberg toimi siellä Suomen ja Skandinavian historian dosenttina vuodesta 1945 vuoteen 1954 ja hoiti valtio-opin ruotsinkielistä professuuria muutaman vuoden. Hän ei kuitenkaan hakenut virkaa, vaan palasi Hankenille.

Hän osallistui myös tieteellisten seurojen toimintaan molemmilla osaamisensa alueilla. Hän oli Suomen historiallisen Seuran tutkijajäsen vuodesta 1949 ja sen ensimmäinen naispuolinen esimies vuonna 1957. Valtiotieteellisessä yhdistyksessä hän oli hallituksessa vuodesta 1949 ja puheenjohtaja kolmivuotiskauden 1952–54. Hän toimi 1950-luvulla myös Talous- ja sosiaalhistoriallisen yhdistyksen puheenjohtajana. Hän oli Suomen Tiedeseuran jäsen vuodesta 1960 ja kuului tutkijajäsenenä seuraan Kungliga samfundet för utgivande af handskrifter rörande Skandinaviens historia.

Professori Krusius-Ahrenberg kävi ahkerasti Suomen Historiallisen Seuran tilaisuuksissa ja osallistui usein myös esitelmien jälkeen jatkoille, jotka silloin olivat aina Kauppa-kilta-nimisessä ravintolassa. Krusius-Ahrenberg suhtautui meihin nuoriin aina ystävällisesti ja kannustavasti. Hänellä ja muilla varhaisilla naistutkijoilla oli meihin keltanokkiin merkittävä vaikutus, olihan meillä heissä esikuvia ja sa-

maistumisen kohteita ja heidän jälkeensä ura, jota pitkin kulkea. Yksi tulevaisuuden tutkimusaihe tulee olemaan heidän heijastusvaikutuksensa naisten tutkijanuran yleistymiselle.

Lolo Krusius-Ahrenberg eli täyttä elämää ja professori Krusius-Ahrenberg oli merkittävä tutkija.

*Marja Engman ja
Aura Korppi-Tommola*